

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2024-05-16

Ärendenummer
NV-01944-24

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2023:85 Långtidsutredningen 2023 - Finanspolitisk konjunkturstabilisering (Fi2024/00446)

Sammanfattning

Naturvårdsverket anser att det är positivt att Långtidsutredningen gjort en fördjupad analys av de makroekonomiska effekterna av klimateffekterna.

Naturvårdsverkets huvudsakliga synpunkter är att:

- Naturvårdsverket menar att skadekostnadsberäkningar i praktiken är oanvändbara på klimatområdet bland annat på grund av icke-linjära samband mellan utsläpp av klimatgaser, skador och sekundära följd effekter, samt självförstärkande återkopplingar och riskerna med olika tröskeeffekter.
- Naturvårdsverket vill påpeka att extrema väderhändelser återkommer med allt högre frekvens i IPCC:s klimatscenarier, och att en hög frekvens av sådana extrema händelser kan komma att förstärka varandras negativa påverkan på samhällsekonomin jämfört med de enstaka väderhändelser som diskuteras i utredningen.
- Naturvårdsverket kan konstatera att utredningen sällan anger eller diskuterar vilka tidsperspektiv som avses i olika siffror eller analyser. Vi anser att avsnitt 3.3 generellt präglas av att klimatförändringarnas allvar underskattas.
- Naturvårdsverket stödjer utredningens slutsats om att behovet av statlig finansiering av klimatrelaterade investeringar bör beaktas i bedömningen av vad som är en långsiktigt lämplig nivå på bruttoskulden som andel av BNP.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Naturvårdsverket har tagit del av Långtidsutredningen och lämnar synpunkter på kapitel 3 och 11.

Naturvårdsverket anser att det är positivt att Långtidsutredningen gjort en fördjupad analys av de makroekonomiska effekterna av klimateffekterna. Detta är ett område som inte uppmärksamats tillräckligt tidigare. Naturvårdsverket hade gärna sett att man i högre grad hade lyft dessa resultat i sammanfattningen.

Kapitel 3 Klimatförändringarnas makroekonomiska effekter

3.2 Vilken effekt kan klimatförändringar få på makroekonomin?

Naturvårdsverket menar att skadestadsberäkningar i praktiken är oanvändbara på klimatområdet bland annat på grund av icke-linjära samband mellan utsläpp av klimatgaser, skador och framför allt sekundära följd effekter (konflikter, livsmedelsbrist ekologiska kollapsar och andra risker), samt självförstärkande återkopplingar och riskerna med olika tröskeleffekter. Därtill kommer ytterligare osäkerheter relaterade till de mycket långa tidsperspektiven och känsligheten för val av diskonteringsränta. Utredningen diskuterar resultat från ett antal studier och metastudier över skadestadsberäkningarna av klimatförändringarna. Det konstateras helt riktigt att sådana studier är behäftade med stora osäkerheter och att de utelämnar vissa effekter. Utredningen beskriver på flera ställen vissa av dessa problem och begränsningar men väljer ändå att i senare avsnitt till stor del bortse från dem.

Vidare pekar utredningen på vissa studier som har visat att klimatförändringarnas direkta effekter kan vara sammantaget positiva för Sverige under innevarande sekel. Siffrorna exkluderar indirekta effekter och tröskeleffekter. De positiva effekterna beror framför allt på att högre temperaturer ökar skogens tillväxt. Sedan cirka tio år tillbaka avtar dock volymtillväxten markant i svensk skog, vilket enligt ny forskning sannolikt till stor del kan kopplas till klimatförändringarna. Mycket tyder på att vi även i Sverige redan nu kan ha passerat den punkt där de negativa monetära effekterna av temperaturhöjningarna överväger.

Naturvårdsverket vill påpeka att extrema väderhändelser återkommer med allt högre frekvens i IPCC:s klimatscenarier, och att en hög frekvens av sådana extrema händelser kan komma att förstärka varandras negativa påverkan på samhällsekonomin. I 3.2.2. och i figur 3.7 förs det fram att extrema väderhändelser, på sikt, kan ge upphov till högre ekonomisk tillväxt än annars. Naturvårdsverkets bedömning är att detta resonemang ibland kan vara riktigt för en *enskild* sådan väderhändelse, men är mindre relevant för den ökade frekvens av extrema väderhändelser som klimatförändringarna kommer medföra.

3.3. Vilken effekt kan klimatåtgärder få på makroekonomin

Naturvårdsverket kan konstatera att utredningen sällan anger eller diskuterar vilka tidsperspektiv som avses i olika siffror eller analyser, och vi anser att avsnitt 3.3 generellt präglas av att klimatförändringarnas allvar underskattas. Vissa analyser som utgår från att befintliga modellberäkningar faktiskt visar klimatskadestadsberäkningarna blir fel. Man kan säga att även en långtidsutredning blir alltför kortsiktig när det kommer till analyser av till exempel klimatåtgärder där nyttan av dessa (undvikna skadestadsberäkningar) till största delen ligger mycket långt in i framtiden.

Gällande redovisningen av de makroekonomiska effekterna av klimatomställningen vill Naturvårdsverket uppmärksamma de analyser som gjorts av EU-kommissionen på området, som bland annat konsekvensanalysen av en höjning av Europas klimatambition för 2030 från 2020 (SWD(2020) 176 final) och konsekvensanalysen av 2040-målet (SWD(2024) 63 final). Dessa analyser innehåller många relevanta resultat med relevans för innehållet i kapitel tre och skulle komplettera de bitvis ganska gamla källor som används. Den

senare av kommissionens analyser publicerades efter Långtidsutredningen, men kan vara användbar i det fortsatta arbetet på området.

Klimat 11 De budgetpolitiska målen och restriktionerna i det finanspolitiska ramverket

Naturvårdsverket stödjer utredningens slutsats att behovet av statlig finansiering av klimatrelaterade investeringar bör beaktas i bedömningen av vad som är en långsiktigt lämplig nivå på bruttoskulden som andel av BNP. Naturvårdsverket delar och understryker vidare slutsatsen att statens utgifter kan behöva öka under en begränsad period för att finansiera klimatrelaterade investeringar. Det kan till exempel handla om investeringar i infrastruktur eller stöd till innovation i utsläppsintensiva branscher. Detta som ett komplement till prissättning och annan långsiktig reglering av utsläppen.

Beslut om detta yttrande har fattats av ställföreträdande generaldirektören Maria Ohlman efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschefen Kerstin Åstrand och handläggarna Mats Björnell, Nora Smedby och Ulrika Isberg Bondemark.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Maria Ohlman

Marie Uhrwing

Kopia till:

fi.iea.ef@regeringskansliet.se

kn.registrator@regeringskansliet.se